

Diferencirani demografski razvoj naselja Zagrebačke županije

Čukman, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:770973>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Filip Čukman

Diferencirani demografski razvoj naselja Zagrebačke županije

Prvostupnički rad

Mentor: doc. dr. sc. Ksenija Bašić

Ocjena: _____

Potpis: _____

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Prvostupnički rad

Diferencirani demografski razvoj naselja Zagrebačke županije

Filip Čukman

Izvadak: Prostor Zagrebačke županije navodi se kao jedan od najpropulzivnijih dijelova Republike Hrvatske u svim sferama, posebice gospodarskoj, prometnoj i demografskoj. Istraživanje analizira demografske trendove u općinama i gradovima Zagrebačkoj županije. Cilj rada je utvrditi realno stanje vezano uz recentna demografska zbivanja u Zagrebačkoj županiji te objasniti prostornu distribuciju promatranih pojava. To će biti učinjeno kroz analizu kretanja broja stanovnika i njezinih sastavnica. Zatim će biti analizirana biološka struktura kao pokazatelj demografskih procesa

27 stranica, 10 grafičkih priloga, 5 tablica, 10 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: demografija, depopulacija, emigracija, suburbanizacija, starenje, Zagrebačka županija

Voditelj: doc. dr. sc. Ksenija Bašić

Tema prihvaćena: 6. 2. 2023.

Datum obrane: 21. 9. 2023.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Sveučilišta u Zagrebu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Trg Marka Marulića 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Undergraduate Thesis

Differential demographic development of settlements in Zagreb County

Filip Čukman

Abstract: Zagreb County is considered to be one of the most propulsive parts of Croatia in all spheres, especially in economic, traffic and demographic one. This research analyses demographic trends in municipalities and cities of Zagreb County. The goal of this work is to determine realistic scope of recent demographic events in Zagreb County and explain spatial distribution of observed occurrences. It will be done through analysis of population change and its determinants. Then a biological structure will be analysed as indicator of demographic processes.

27 pages, 5 figures, 5 tables, 10 references; original in Croatian

Keywords: demography, depopulation, emigration, suburbanisation, Zagreb County

Supervisor: Ksenija Bašić, PhD, Assistant Professor

Undergraduate Thesis title accepted: 06/02/2023

Undergraduate Thesis defense: 21/09/2023

Thesis deposited in Central Geographic Library, University of Zagreb Faculty of Science,
Trg Marka Marulića 19, Zagreb, Croatia

SADRŽAJ

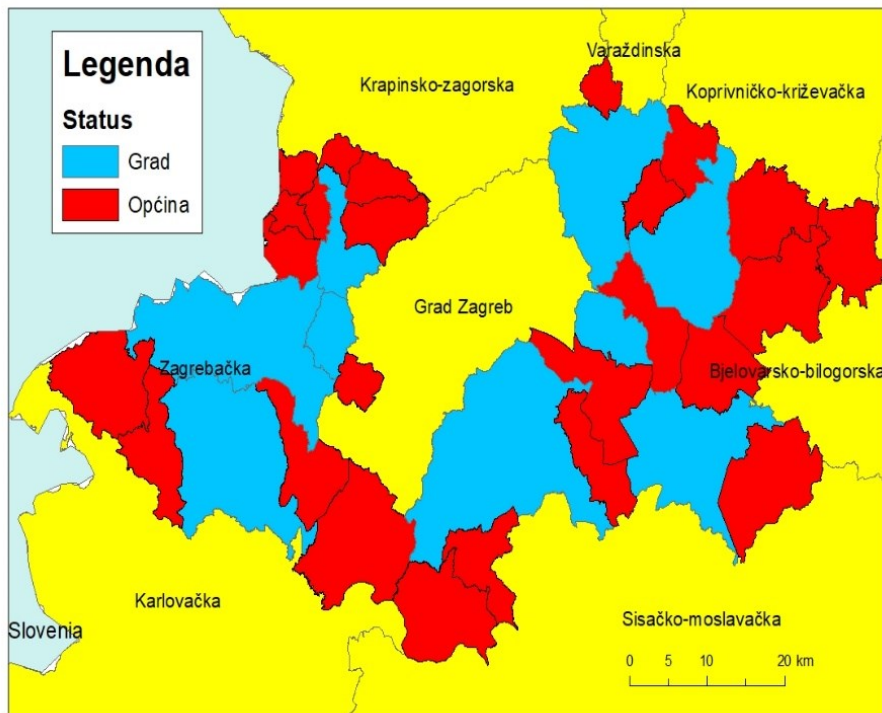
1. UVOD	1
2. PROSTORNI OBUHVAT I METODOLOGIJA.....	2
3. KRETANJE BROJA STANOVNIKA.....	4
3.1. Ukupno kretanje broja stanovnika u razdoblju 2001.-2011	4
3.2. Analiza demografskih trendova za razdoblje 2001.-2011.....	8
3.3 Ukupno kretanje broja stanovnika u razdoblju 2011.-2021.	10
3.4. Analiza demografskih trendova za razdoblje 2011.-2021. i usporedba s rezultatima 2001.-2011.....	14
4. BIOLOŠKA STRUKTURA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE.	16
4.1. Dobna struktura	16
4.2. Dobna ovisnost stanovništva	21
4.3. Sastav stanovništva prema spolu.....	22
6. ZAKLJUČAK	24
7. LITERATURA.....	26
8. IZVORI	27
9. POPIS GRAFIČKIH PRILOGA:.....	IV
10. POPIS TABELARNIH PRILOGA	V

1. UVOD

Zagrebačka županija kompleksno je područje heterogenih prirodnogeografskih i društvenogeografskih obilježja. Zbog brojnih pogodnosti (raznovrsni reljef, obilje vode) ovaj prostor kontinuirano je naseljen još od prapovijesti. S vremenom ovaj prostor postaje sve gušće nastanjen. Svojim smještajem Zagrebačka županija okružuje Grad Zagreb s južne, istočne i zapadne strane. Zbog oblika županije njen teritorij spada u više regionalnih cjelina. Na prostorne procese u ovoj županiji najviše utječe blizina Grada Zagreba. Razlog tomu je što cijeli prostor Zagrebačke županije spada u gradsku regiju Zagreba odnosno prostor u kojem se širi gravitacijski utjecaj glavnog grada. Zagreb ima utjecaj u svim sferama, posebice u: gospodarskoj, demografskoj, prometnoj... Međusobne sfere utjecaja Zagreba na okolicu su u izrazitoj međuovisnosti. Za ovo istraživanje primarno se proučava demografski aspekt utjecaja Zagreba koji se ostvaruje kroz gospodarski, socijalni, prometni i ostali utjecaj glavnog grada. Temeljni objekt proučavanja su demografski procesi u jedinicama lokalne samouprave, odnosno gradovima i općinama u Zagrebačkoj županiji. Polazna hipoteza je kako su demografski procesi u naseljima Zagrebačke županije pozitivniji od Hrvatskog prosjeka, te kako naselja koja direktno graniče sa Zagrebom uglavnom imaju porast broja stanovništva zbog suburbanizacije. Kako je Zagrebačka županija morfološki veoma heterogena, postoje prostori različite demografske dinamike te tako uz prostore s pozitivnijim postoje i prostori izrazito negativnih demografskih trendova. Na relativno maloj udaljenosti prisutne su izrazite suprotnosti npr. jezgra Hrvatske (grad Zagreb) je od pogranične zone (periferija Hrvatske) udaljena tek 10-ak kilometara. Te suprotnosti se odražavaju i na različito kretanje broja stanovnika u naseljima te zato govorimo o diferenciranom demografskom razvoju naselja ovog prostora. Taj demografski razvoj može se podijeliti na bezbroj etapa koje pokrivaju razdoblje od daleke prošlosti do suvremenog razdoblja. U središtu ovog istraživanja bit će demografski razvoj u 21. stoljeću odnosno razdoblje od 2001. do 2021. Kako bi se utvrdilo i okarakterizirao diferencirani demografski razvoj promatranog područja, objekti istraživanja (JLS) promatrani su kroz različite kategorije poput: statusa općine/grada, geografskog položaja... Nakon analize trendova bit će ponuđeni mogući razlozi dobivenih rezultata kretanja broja stanovnika i predikcija budućih trendova.

2. PROSTORNI OBUHVAT I METODOLOGIJA

Prostor proučavanja su jedinice lokalne samouprave smještene u Zagrebačkoj županiji (Sl.1.). Zagrebačka županija administrativno je podijeljena na 25 općina i 9 gradova u kojima ukupno živi 299 985 stanovnika (Sl.2.). Od posebnog interesa je proučavanje razlika među kretanjem broja stanovnika u gradovima i općinama. Gradovi Zagrebačke županije su sateliti i trabanti Zagreba te su prepoznati kao jedna od najpropulzivnijih područja Hrvatske. Općine su s druge strane manje poznati krajevi pretežito ruralnih obilježja koja zaostaju za gradovima. Važno je napomenuti kako je Sveta Nedjelja 2006. promijenila svoj status iz općine u grad te podaci na razini gradova i općina (u svrhu usporedbe) nisu u potpunosti usporedivi. Kako bi se podaci mogli uspoređivati, podaci o Svetoj Nedelji analiziraju se kao da je od početka promatranog razdoblja imala status grada, odnosno svi trendovi u Svetoj Nedelji vode se pod podatke vezane za gradove. Zagrebačka županija kompleksna je i po tome što graniči sa sedam županija, a jedan segment granice čini i državna granica prema Sloveniji. To dodatno pokazuje kako je Zagrebačka županija teritorijalno vrlo obuhvatna i karakterizira ju heterogenost i prijelazni karakter prema brojnim regijama. Zbog toga su naselja Zagrebačke županije vrlo raznolika što utječe na demografsko stanje ovog područja. Proučavani su demografski trendovi koji se odvijaju na promatranom području. U analizi demografskih procesa korišteni su podaci službene statistike tj. popisi stanovništva za popisne godine 2001., 2011. i 2021. Osim popisa stanovništva korišteni su i podaci vitalne statistike kako bi se odredile stope prirodnog kretanja. Vitalna statistika također je bila korištena kao alat u određivanju tipova ukupnog kretanja stanovništva kod promatranih naselja. Podaci popisa 2001. nisu u potpunosti usporedivi s podacima popisa iz 2011. i 2021. iako se kod sva tri popisa koristio „koncept uobičajenog mjesta stanovanja“. Razlike su bile prisutne u konceptu namjere prisutnosti ili odsutnosti u nekom mjestu duže od godinu dana. Vitalna statistika, odnosno podaci o prirodnom kretanju uzeti su za razdoblje od 2001. do 2020. tako što se prvih deset godina odnosi na međupopisno razdoblje 2001.-2011. dok drugih deset godina prati događanja od 2011.-2021. Istraživačke metode u ovom radu su većinom kvantitativne tj. usmjerene su na analizu prikupljenih podataka o kretanju stanovništva te smještanje dobivenih zaključaka u prostorni kontekst. Kartografski prikazi promatranog područja korišteni su kao alat analize demografskih procesa i njihove prostorne komponente.

Sl.1. Jedinice lokalne samouprave na području Zagrebačke županije 2023.

Izvor: izradio autor u alatu ArcMap 10.8

Tab.1. Popis gradova i općina u Zagrebačkoj županiji 2023.

Zagrebačka županija			
Administrativna jedinica	Broj stanovnika	Administrativna jedinica	Broj stanovnika
Gradovi	213667	Gradec	3189
Dugo Selo	17676	Jakovlje	3797
Ivanić-Grad	12982	Klinča Sela	5044
Jastrebarsko	14562	Kloštar Ivanić	5523
Samobor	37435	Krašić	2250
Sveta Nedelja	18221	Kravarско	1824
Sveti Ivan Zelina	14602	Križ	6098
Velika Gorica	61075	Luka	1265
Vrbovec	12981	Marija Gorica	2094
Zaprešić	24133	Orle	1765
Općine	86318	Pisarovina	3484
Bedenica	1266	Pokupsko	1926
Bistra	6444	Preseka	1129
Brckovljani	5876	Pušća	2564
Brdovec	10737	Rakovec	1141
Dubrava	4520	Rugvica	7133
Dubravica	1192	Stupnik	3886
Farkaševac	1562	Žumberak	609

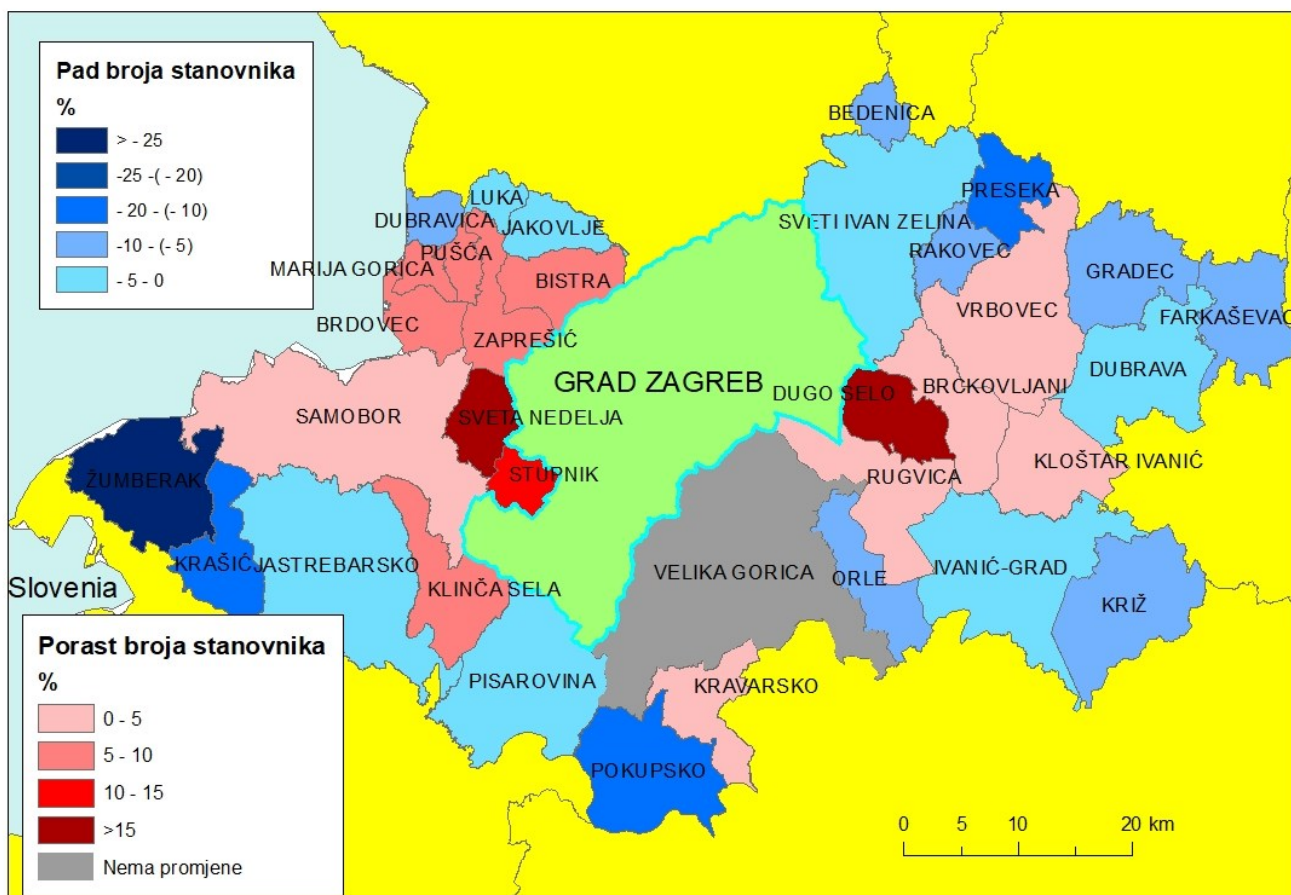
Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-

stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

3. KRETANJE BROJA STANOVNIKA

3.1. Ukupno kretanje broja stanovnika u razdoblju 2001.-2011.

Analiza demografskih pokazatelja za razdoblje od 2001. do 2011. ukazuje na sljedeće: sveukupno gledano, Zagrebačka županija ostvarila je porast broja stanovnika u tom razdoblju, no postoji značajna razlika u kretanju broja stanovnika između općina i gradova. Gradovi su u ovom periodu zabilježili porast broja stanovnika u iznosu od 3.76%. Pet od ukupno devet gradova imalo je porast broja stanovnika, tri su zabilježila pad dok je prema podacima službene statistike grad Velika Gorica imao jednak broj stanovnika u oba popisa. Najveći porast prisutan u gradu Dugo Selo koji je broj stanovnika povećao za 22.13%, a slijedi ga Sveta Nedelja sa 16.45%. Najveći relativni pad među gradovima bio je u gradu Jastrebarsko koji je iznosio 4.93%. Općine su u istom razdoblju zajedno zabilježile ukupno smanjenje broja stanovnika od -0.17%. Za razliku od gradova, tu postoje mnogo veće razlike među demografskim trendovima te postoje općine s izrazito pozitivnom promjenom broja stanovnika te nasuprot njima postoje i općine s veoma negativnom bilancom stanovništva. Najbolje ukupno kretanje bilo je u općinama: Stupnik (14.89%), Bistra (8.76%), Pušća (8.69%) i Brdovec (8.23%). Vidljivo je da se radi o općinama u najbližoj okolini grada Zagreba koje su bolje prometno povezane i tu je značajan trend suburbanizacije. Najveći pad bio je u općinama Žumberak (-25.49%), Krašić (-14.77%), Preseka (-13.29%), Dubravica (-9.39%) i Pokupsko (-10.75%) (sl.3). To su rijetko naseljene, uglavnom brdske ili poplavne (Pokupsko) općine udaljene od Zagreba, s manjim mogućnostima demografskog razvoja. Glavni faktor njihove depopulacije je reljef i slaba prometna povezanost te loša gospodarska klima.

Sl.2. Kretanje broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2001.-2011.

Izvor. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.-stanovništvo po gradovima i općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

Autor prilagodio prema podacima

Kad se popisni podaci spoje s podacima vitalne statistike dobiva se jasna slika o omjeru prirodne promjene i migracijske bilance. U razdoblju 2001.-2010. Zagrebačka županija ostvarila je prirodni pad u iznosu 0,82%. Kad bismo izdvojili općine i gradove u analizi dobivamo podatak kako su gradovi imali prirodni prirast od 0,23% dok su općine zajedno zabilježile prirodni pad od -3,43%. Vrijednosti prirodnog prirasta zabilježeni su u 5 gradova i 3 općine i te se vrijednosti kreću od 0,1 do 5%. Vrijednosti prirodnog pada prisutne su u svim ostalim jedinicama lokalne samouprave i one poprimaju veći spektar vrijednosti (od -0,8% do -20%). Osim prirodne, na broj stanovnika utječe i selidbena promjena. Ona je ponajviše vezana uz proces suburbanizacije. Suburbanizacija je dostigla postojeći intenzitet zbog aglomeracijske i gospodarske snage Zagreba koji privlači stanovništvo i gospodarske subjekte, odnosno tvrtke (Vresk 1993). Taj je utjecaj nekad bio najjači u satelitskim gradovima dok je danas taj intenzitet

najveći u bližoj okolini koja se socioekonomski transformira radi utjecaja glavnog grada. Migracijska bilanca ovog područja pozitivnija je od prirodne promjene te tako od 34 JLS-a, 21 ima pozitivni migracijski saldo, 11 negativni, a dva (Općine Farkaševac i Orle) imaju nulti migracijski saldo. U cjelini, Zagrebačka županija u ovom razdoblju ima imigraciju u iznosu od 3.37% pri čemu gradovi sudjeluju sa 3.51%, a općine sa 3.25%. Stavljanjem u odnos prirodne promjene i migracija dobiva pokazatelj koji se naziva opće kretanje stanovništva. Ono je podijeljeno u osam tipova, četiri imigracijska (I₁-I₄) te četiri emigracijska (E₁-E₄). Prema vrijednostima ovog pokazatelja, Zagrebačka županija je izrazito heterogen prostor koji od navedenih posjeduje šest tipova (sve osim depopulacije i izrazite depopulacije) što ukazuje na raznovrsne demografske trendove. 6 JLS-a imalo je trend I₁ (brz rast imigracijom), četiri su imala obnovu migracijom, a tri sporu obnovu migracijom (I₂ i I₃) dok je vrlo spora obnova imigracijom (I₄) bila kod 8 jedinica lokalne samouprave. Emigracijski tip općeg kretanja bio je prisutan kod 13 JLS-a od čega ih je 2 imalo emigraciju (E₁) i 11 izumiranje (E₄) (Tab.2.).

Tab.2. Tipovi kretanja broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2001.-2011.

Prostorna jedinica	Prirodna promjena	Migracijski saldo	Ukupna promjena	Stopa prirodne promjene(%)	Stopa migracijske promjene(%)	Stopa ukupne promjene(%)	Tip općeg kretanja
Zagrebačka županija	-2548	10458	7910	-0,82	3,38	2,55	I3
Gradovi	511	7565	8076	0,24	3,52	3,76	I1
Dugo Selo	705	2461	3166	4,93	17,21	22,14	I1
Ivanić-Grad	-303	128	-175	-2,06	0,87	-1,19	I4
Jastrebarsko	-708	-115	-823	-4,24	-0,69	-4,93	E4
Samobor	-440	1867	1427	-1,22	5,16	3,94	I3
Sveta Nedelja	361	2192	2553	2,33	14,14	16,46	I1
Sveti Ivan Zelina	-458	149	-309	-2,82	0,92	-1,9	I4
Velika Gorica	1248	-1248	0	1,96	-1,96	0	E1
Vrbovec	-284	423	139	-1,94	2,89	0,95	I4
Zaprešić	390	1708	2098	1,69	7,39	9,07	I1
Općine	-3253	3087	-166	-3,43	3,26	-0,18	I4
Bedenica	-61	-29	-90	-4,01	-1,91	-5,91	E4
Bistra	-109	643	534	-1,79	10,54	8,76	I2
Brckovljani	31	-10	21	0,45	-0,15	0,31	E1
Brdovec	-46	893	847	-0,45	8,68	8,23	I2
Dubrava	-395	162	-233	-7,21	2,96	-4,25	I4
Dubravica	-100	-49	-149	-6,31	-3,09	-9,39	E4
Farkaševac	-165	0	-165	-7,85	0	-7,85	E4
Gradec	-291	52	-239	-7,42	1,33	-6,1	I4
Jakovlje	-133	111	-22	-3,37	2,81	-0,56	I4
Klinča Sela	-119	423	304	-2,42	8,59	6,17	I2
Kloštar Ivanić	-5	58	53	-0,08	0,96	0,88	I3
Krašić	-316	-243	-559	-9,88	-7,6	-17,47	E4
Kravarско	-46	50	4	-2,32	2,52	0,2	I3
Križ	-313	-130	-443	-4,23	-1,76	-5,98	E4
Luka	-56	-12	-68	-3,95	-0,85	-4,79	E4
Marija Gorica	-19	163	144	-0,91	7,8	6,89	I2
Orle	-170	0	-170	-7,93	0	-7,93	E4
Pisarovina	-262	254	-8	-7,09	6,87	-0,22	I4
Pokupsko	-189	-79	-268	-7,58	-3,17	-10,75	E4
Preseka	-142	-80	-222	-8,5	-4,79	-13,29	E4
Pušća	-23	239	216	-0,93	9,62	8,7	I2
Rakovec	-125	27	-98	-9,26	2	-7,26	I4
Rugvica	9	254	263	0,12	3,34	3,46	I1
Stupnik	29	455	484	0,89	14	14,89	I1
Žumberak	-237	-65	-302	-20	-5,49	-25,49	E4

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.-stanovništvo po gradovima i općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

<https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/stanovnistvo/prirodno-kretanje-stanovnistva-republike-hrvatske/>

3.2. Analiza demografskih trendova za razdoblje 2001.-2011.

Iz dostupnih podataka vidljivo je kako su najpovoljniji rezultati kretanja broja stanovnika vezani uz najmanju udaljenost od grada Zagreba (Dugo Selo, Sveta Nedjelja i Stupnik dotiču Grad Zagreb). S povećanjem udaljenosti raste broj općina i gradova koji bilježe smanjenje broja stanovnika. Taj se trend posebice odražava u smjeru jugozapad-sjeveroistok gdje na krajnjim točkama ovog pravca nailazimo na područja s najvećim vrijednostima depopulacije (Žumberak na JZ i Zelinski i Rakovečki kraj na SI). Depopulacija zahvaća i južne i jugoistočne krajeve županije. Granica prema Sisačko-moslavačkoj županiji bilježi pad broja stanovnika čemu je najvjerojatniji razlog udaljenost od glavnog grada. Također, jedan dio prostora je nenaseljiv zbog poplavnih nizina u tom dijelu županije. Demografski najpropulzivniji dio županije nalazi se zapadno i istočno od glavnoga grada. To su glavni smjerovi širenja grada Zagreba i njegovog utjecaja. Zbog prirodnogeografske osnove pravac širenja utjecaja glavnog grada proteže se najvećim dijelom u smjeru istok-zapad. Medvednica na sjeveru i Sava i poplavne ravni na jugu ograničavaju jednako širenje u ostalim pravcima. Na sjeveroistoku prigorje i brežuljkasti karakter otežavaju gospodarski razvoj. Depopulaciju ruralne periferije Zagrebačke županije potiču gospodarski razlozi, prvenstveno nerazvijenost i loša poduzetnička klima koja se ogleda u prevlasti agrarnih kućanstava često autarkičnog tipa proizvodnje. Navedeno uzrokuje proces tzv. ruralnog egzodusa što je vidljivo u negativnoj migracijskoj bilanci tih krajeva. Važan razlog je također loša prometna povezanost posebice sa Zagrebom (što je već Nejašmić 1993. dokazao kao nepovoljan faktor u demografskom razvoju).

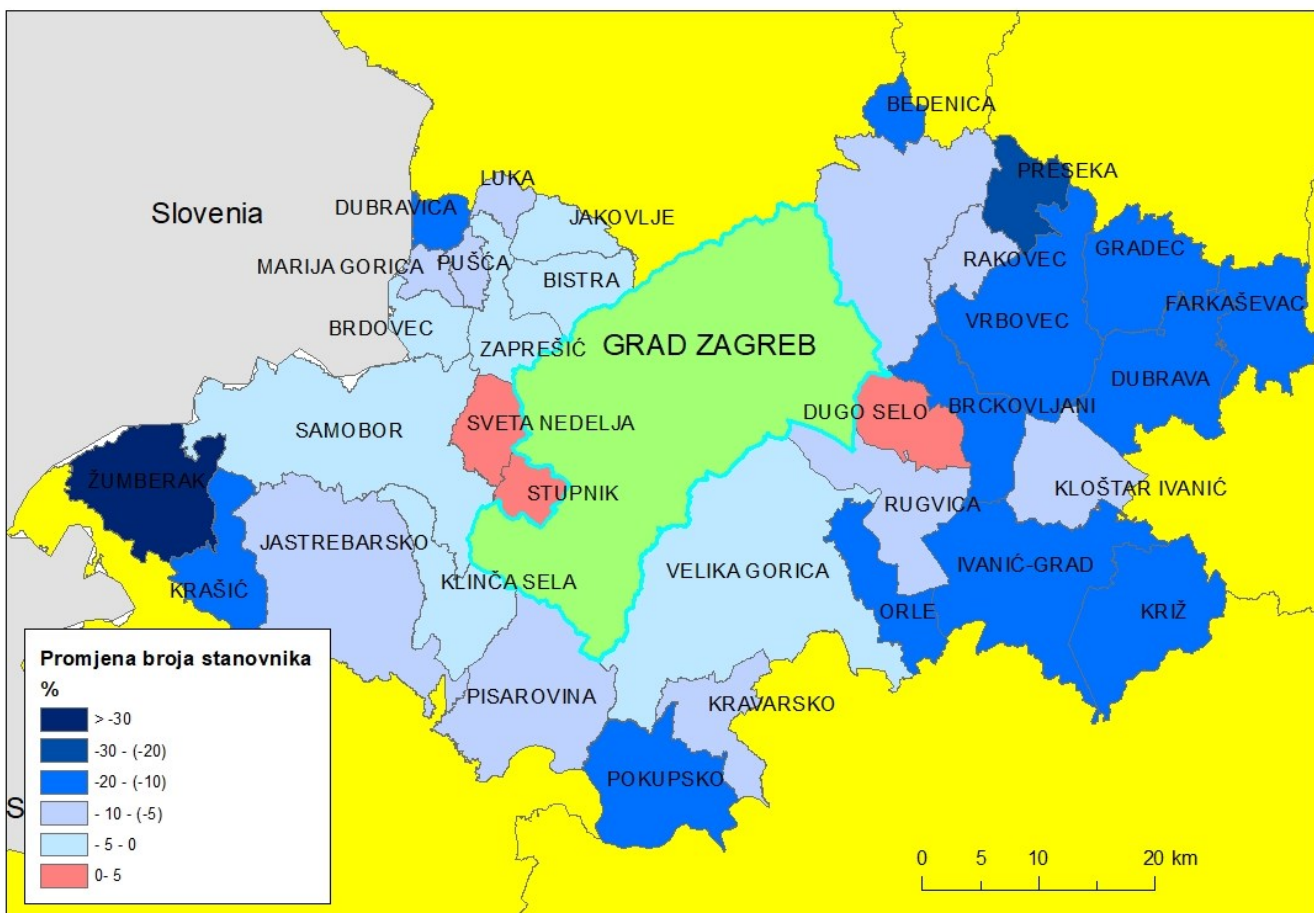
Blizina Zagreba i reljefna otvorenost utječu na to da čak i gradovi i općine uz granicu sa Slovenijom zadrže rast broja stanovnika. Iako pogranične općine bilježe porast broja stanovnika, naselja uz samu granicu ponegdje doživljavaju depopulaciju najviše izazvanu iseljavanjem (Zupanc, 2018). Važnost udaljenosti od glavnog grada vidljiva je i u Marijagoričkom pobrđu odnosno zaprešićkom kraju. Južni dio ove cjeline ima pozitivne demografske trendove, dok sjeverni dio karakterizira pad broja stanovnika. Uspoređujući demografski razvoj Zagrebačke županije u periodu 2001.-2011. s ostatkom Hrvatske vidljivo je kako jedinice lokalne samouprave u ovoj županiji ostvaruju iznadprosječno dobre demografske rezultate. Na primjer, u razdoblju 2001.-2011. Hrvatska je izgubila 3.4% stanovništva dok je Zagrebačka županija imala već spomenuti porast od 2.55%. U istom razdoblju općine su u Hrvatskoj zabilježile pad od dok su gradovi imali važan je napomenuti kako geografska osnova i udaljenost od Zagreba nisu jedini razlog ovakvoga razmještaja općeg kretanja. Važan faktor je i gospodarska klima i razvojni potencijal mjesta te lokalne i regionalne

populacijske politike koje u razdoblju 2001.-2011. imaju manju medijsku pozornost od one koju će imati u razdoblju od 2011.-2021 iako je njihova važnost prepoznata u ranijim istraživanjima (Wertheimer-Baletić 2005, Friganović i Šterc 1993). Navedeni gospodarski i politički faktori također mogu biti poticani ili ograničeni geografskim položajem, tako naselja u blizini Zagreba ostvaruju najveće razvojne potencijale. Suburbanizacija je najvažniji proces koji potiče sve procese, te je vidljivo kako brojne jedinice lokalne samouprave rastu isključivo zbog imigracije te njome pokrivaju gubitke od negativne prirodne promjene. Ipak, naselja koja ne dotiču Grad Zagreb (nemaju s njim granice) također mogu imati porast broja stanovništva bez suburbanizacije. Dokaz su naselja Kravarsko, Kloštar Ivanić i Brdovec koji se nalaze na važnim prometnim pravcima koji povezuju Zagreb sa Srednjom i Jugoistočnom Europom (koridor X). Ipak, suburbanizacija je dominantan proces koji utječe na pozitivnu demografsku situaciju u ovom području. To je vidljivo iz podataka o općem kretanju stanovništva gdje tipovi I₂ i I₃ predstavljaju naselja s prirodnim padom, ali s pozitivnim migracijskim saldom. Tip I₄ su naselja koja na karti ima oznaku pada broja stanovnika koji je zbog imigracije ublažen. Koliki značaj ima pozitivan migracijski saldo za dobru demografsku sliku bit će najvidljivije tek u sljedećem periodu kad se ulaskom u EU otvore granice što će rezultirati lošim popisnim rezultatima u cijeloj državi.

Te vrijednosti su 2011. iznosile -25.49%, a 2021. -31.03%. Analiza pozitivnih demografskih trendova daje uvid u stvarno stanje pogoršavanja demografske slike ovoga prostora. Ekstremne vrijednosti porasta broja stanovnika iz prošloga analiziranog perioda iznosile su 22.13% odnosno 16.45%. 2021. najveći relativni porast iznosio je 4.04%. Najočitiiji pokazatelj demografskog zaostajanja jest broj JLS-a koji su ostvarili porast broja stanovnika. Dok je u prošlom razdoblju 15 jedinica lokalne samouprave imalo porast broja stanovnika, u suvremenom razdoblju samo su tri JLS-a zabilježila porast broja stanovnika, no i te su vrijednosti izrazito niske.

3.3 Ukupno kretanje broja stanovnika u razdoblju 2011.-2021.

Kretanje broja stanovnika u razdoblju između 2011. i 2021. predstavlja nastavak određenih starijih demografskih trendova na razini Republike Hrvatske. Najizraženiji su trendovi izazvani prirodnim padom, iseljavanjem i starenjem stanovništva. Starenje se pospješuje iseljavanjem mladog stanovništva (starenje odozdo) koje za sobom odnosi potencijalni prirodni prirast. Osim toga, javljaju se i neki novi faktori koji utječu na demografsku sliku Hrvatske poput otvaranja granica nakon ulaska u EU te pandemije koronavirusa. Otvaranje granica prema zemljama EU pojačalo je iseljavanje i uzrokovalo pražnjenje velikih dijelova Hrvatske, posebice onih s malim gospodarskim potencijalom (brdsko-planinski dijelovi). Pandemija koronavirusa također je djelovala na biološki aspekt mortaliteta i ušla u službene statistike kao jedan od značajnijih uzroka smrti među starijom populacijom. Navedeni trendovi bili su prisutni i u Zagrebačkoj županiji no s modificiranim vrijednostima. U razdoblju od 2011.-2021. Zagrebačka županija zabilježila je pad broja stanovnika od 5.55% dok taj pad na razini Hrvatske iznosi 9.64%. Gradovi Zagrebačke županije pokazuju bolje rezultate u odnosu na gradove u ostatku Hrvatske. Komparativna analiza unutar županije utvrđuje kako postoje područja različite demografske dinamike. U većini jedinica lokalne samouprave prevladavaju negativni demografski procesi. Od 34 JLS-a samo su tri zabilježila ukupni porast broja stanovnika. To su gradovi: Dugo Selo (+1.2%), Sveta Nedjelja (0.89%) i općina Stupnik (4.04%). Vidljivo je kako je cijeli prostor obilježen negativnijim demografskim procesima nego u zadnjem međupopisnom razdoblju (sl.3.). Vidljivo je kako su se vrijednosti depopulacije povećale. Osim ekstremnih slučajeva povećanja depopulacije, povećali su se i prosječni negativni trendovi. U oba razdoblja ekstremne vrijednosti pada broja stanovnika zabilježene su u općini Žumberak.

Sl.3. Kretanje broja stanovnika Zagrebačke županije 2011.-2021.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i

općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

Izradio autor u alatu ArcMap 10.8

Podaci vitalne statistike također ukazuju na demografsko propadanje ovog prostora. Podaci o prirodnom i mehaničkom kretanju stanovništva (Tab.3.) ukazuju na sve goru demografsku situaciju na promatranom području. Podaci također ukazuju kako je prisutno izrazito ubrzavanje negativnih odrednica kretanja stanovništva. Točnije, došlo je do naglog pada broja stanovnika u gotovo svim naseljima. Vrijednosti prirodne promjene negativne su u 30 od 34 naselja. Prirodni prirast zabilježili su jedino Dugo Selo (2.96%), Sveta Nedjelja (0.44%), Zaprešić (0.15%) i Stupnik(0.53%). Ostala naselja pokazuju trend povećanja mortaliteta uzrokovanog starenjem stanovništva. Najveći prirodni pad bio je u općinama Žumberak (-26.39%), Krašić (-12%) i Dubrava (-10.12%). Podaci o selidbenoj promjeni također su veoma negativni. Samo je 7 JLS-ova zabilježilo pozitivan migracijski saldo. Analiza ukupnog kretanja stanovništva

ukazuje kako Zagrebačka županija poprima trendove ostatka Hrvatske. Emigracijski trendovi su daleko brojniji od imigracijskih te je posebno izraženo povećanje tipa E₄, odnosno izumiranja. Od 34 JLS-a, 26 ih je imalo tip općeg kretanja E₄. U odnosu na prethodno promatrano razdoblje to je povećanje od 236%. Osim izumiranja, emigracijski tip bio je još prisutan u gradovima Dugo Selo (E₁) i Zaprešić (E₂). Imigracijski tip kretanja prisutan je kod 8 jedinica lokalne samouprave. Navedeni imigracijski tip općeg kretanja stanovništva ne garantira demografski prosperitet JLS-a. Tako od spomenutih osam naselja, samo Sveta Nedelja i Stupnik imaju povećanje broja stanovnika (tip I₁). Ostalih 6 općina ima tip vrlo spore obnove migracijom pri čemu ustvari gube stanovništvo (tip I₄). Kad bi se promatrana naselja poredala prema vrijednosti porasta broja stanovnika, na prvom mjestu bila bi općina Stupnik (I₁, porast od 4.04%), zatim slijedi Dugo Selo (E₁, porast 1.2%) te naposljetku Sveta Nedelja (I₁, porast 0.89%).

Tab.3. Tipovi kretanja broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2011.-2021.

Prostorna jedinica	Prirodna promjena	Ukupna promjena	Migracijska promjena	Stopa prirodne promijene(%)	Stopa selidbene promjena (%)	Stopa ukupne promijene(%)	Tip ukupnog kretanja
Zagrebačka županija	-6925	-17621	-10696	-2,18	-3,37	-5,55	E4
Gradovi	-2787	-9401	-6614	-1,25	-2,97	-4,21	E4
Dugo Selo	518	210	-308	2,97	-1,76	1,2	E1
Ivanić-Grad	-391	-1566	-1175	-2,69	-8,08	-10,76	E4
Jastrebarsko	-817	-1304	-487	-5,15	-3,07	-8,22	E4
Samobor	-860	-198	662	-2,29	1,76	-0,53	I4
Sveta Nedelja	79	162	83	0,44	0,46	0,9	I1
Sveti Ivan Zelina	-767	-1357	-590	-4,81	-3,7	-8,5	E4
Velika Gorica	-150	-2442	-2292	-0,24	-3,61	-3,84	E4
Vrbovec	-439	-1816	-1377	-2,97	-9,31	-12,27	E4
Zaprešić	40	-1090	-1130	0,16	-4,48	-4,32	E2
Općine	-4138	-8220	-4082	-4,38	-4,32	-8,69	E4
Bedenica	-70	-166	-96	-4,89	-6,7	-11,59	E4
Bistra	-258	-188	70	-3,89	1,06	-2,83	I4
Brckovljani	-50	-961	-911	-0,73	-13,32	-14,06	E4
Brdovec	-129	-397	-268	-1,16	-2,41	-3,57	E4
Dubrava	-531	-725	-194	-10,12	-3,7	-13,82	E4
Dubravica	-114	-245	-131	-7,93	-9,12	-17,05	E4
Farkaševac	-161	-375	-214	-8,31	-11,05	-19,36	E4
Gradec	-210	-492	-282	-5,7	-7,66	-13,37	E4
Jakovlje	-152	-133	19	-3,87	0,48	-3,38	I4
Klinča Sela	-206	-187	19	-3,94	0,36	-3,57	I4
Kloštar Ivanić	-124	-568	-444	-2,04	-7,29	-9,33	E4
Krašić	-317	-390	-73	-12,01	-2,77	-14,77	E4
Kravarско	-68	-163	-95	-3,42	-4,78	-8,2	E4
Križ	-404	-865	-461	-5,8	-6,62	-12,42	E4
Luka	-58	-86	-28	-4,29	-2,07	-6,37	E4
Marija Gorica	-112	-139	-27	-5,02	-1,21	-6,22	E4
Orle	-114	-210	-96	-5,77	-4,86	-10,63	E4
Pisarovina	-259	-205	54	-7,02	1,46	-5,56	I4
Pokupsko	-214	-298	-84	-9,62	-3,78	-13,4	E4
Preseka	-181	-319	-138	-12,5	-9,53	-22,03	E4
Pušća	-57	-136	-79	-2,11	-2,93	-5,04	E4
Rakovec	-85	-111	-26	-6,79	-2,08	-8,87	E4
Rugvica	-51	-738	-687	-0,65	-8,73	-9,38	E4
Stupnik	20	151	131	0,54	3,51	4,04	I1
Žumberak	-233	-274	-41	-26,39	-4,64	-31,03	E4

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i

općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS,

<https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/stanovnistvo/prirodno-kretanje-stanovnistva-republike-hrvatske/>

3.4. Analiza demografskih trendova za razdoblje 2011.-2021. i usporedba s rezultatima 2001.- 2011.

Prostornom analizom promatranih demografskih procesa uočljivo je da su najbolji demografski pokazatelji ponovno u neposrednoj okolici Zagreba te za razliku od prošlog promatranog razdoblja, jedino naselja koja graniče s Gradom Zagrebom ostvaruju porast broja stanovnika. Najveći porast ima općina Stupnik zbog velikog priljeva stanovništva imigracijom (3.5%). Najveći pad ostvaruju općine najudaljenije od glavnog grada. To su Žumberak, Preseka i Pokupsko. Iako su se vrijednosti demografskih procesa promijenile, njihovi omjeru ostaju slični među općinama i gradovima te tako demografski pozitivnija područja ostaju na tom statusu, dok demografski nepovoljna područja ostaju takvima. Nema izjednačavanja statusa. Analiza pokazuje kako su glavni pravci demografske „blagodati“ ostali isti, dakle najpozitivniji trendovi su na pravcu istok-zapad, dok su najnegativnije krajnje točke na jugozapadu, sjeveroistoku i jugu. To su ujedno područja pretežito ruralnih karakteristika koji kao i u prethodnom razdoblju obilježeni dugotrajnim negativnim procesima poput: deruralizacije, deagrarijacije, prirodnog pada, starenja... Analiza prirodne promjene ukazuje na sve lošije stanje u Hrvatskoj i procese izumiranja na gotovo cijelom teritoriju. Prirodni prirast prisutan je u tri grada i jednoj općini koje sve graniče s Gradom Zagrebom. To ukazuje na bolje gospodarske mogućnosti ovih naselja koje danas predstavljaju osnovu za demografsku revitalizaciju. Otvaranje granica prema državama EU značajno je utjecalo na migracijske procese u svim dijelovima Republike Hrvatske pa tako i u Zagrebačkoj županiji. Sva naselja sa pozitivnim migracijskim saldonom neposredno graniče sa Zagrebom (izuzetak je Kloštar Ivanić koji se nalazi na povoljnom prometnom pravcu, odnosno najvažnijoj razvojnoj osi Hrvatske koja se proteže od Zagreba, preko Ivanić-града do Kutine i Novske). Podaci o migracijama ukazuju na prisutnost procesa suburbanizacije koji ne uspijeva nadoknaditi iseljavanje preko granice kao ni prirodni pad. Vidljivo je kako je suburbanizacija i utjecaj Zagreba jači prema zapadu što vidimo iz prisutnosti boljih demografskih prilika. Utjecaj Zagreba i bolje demografske situacije se kao i u prošleme razdoblju nastavlja sve do granice sa Slovenijom. Utjecaj Zagreba najslabiji je u prostorima koji su najudaljeniji ili ograničeni reljefom.

Na razini gradova i općina prisutne razlike su kvantitativne prirode. Gradovi imaju bolju demografsku sliku od općina Zagrebačke županije, ali razlog je geografski položaj. Gradovi se

većim dijelom nalaze bliže Zagrebu te zbog toga se prikazuju kao prostori s boljom demografskom situacijom. Kartografska analiza ukazuje da status grada ili općine nije ključni faktor u oblikovanju demografske slike nekog naselja. Vidljivo je kako je najvažniji faktor blizina Grada Zagreba. Jasno je kako postoje demografski uspješne općine poput Stupnika ili općine Klinča Sela, te isto tako gradovi udaljeniji od Zagreba imaju negativniju demografsku situaciju. Tu se ističu Ivanić-Grad i Jastrebarsko kao prostori depopulacije sa statusom grada. Posljedično, postoji vidljiva razlika među kretanjima stanovništva u pretežito ruralnim i pretežito urbanim područjima. Iako je prirodna promjena gotovo jednaka u ruralnim i urbanim područjima, seoski prostori bilježe veći odljev stanovništva zbog lošijih životnih uvjeta u njima.

Problem kod usporedbe podataka o općem kretanju broja stanovnika predstavlja nerazmjer između klasične kvantitativne klasifikacije promjene (korištenje apsolutnih i relativnih pokazatelja) i kvalitativne klasifikacije (korištenje tipova općeg kretanja stanovništva). Tipovi kretanja stanovništva mogu biti doživljavani kao pozitivni ukoliko se radi o imigracijskim tipovima, odnosno emigracijski tipovi su automatski predočeni kao pad broja stanovnika. U stvarnosti Emigracijski tip E_1 označava pozitivne rezultate kretanja broja stanovnika (Dugo Selo) koji mogu nadmašiti i prirast tipa I_1 (brz rast imigracijom - Sveta Nedelja). S druge strane vrlo spora obnova migracijom (I_4) označava pad broja stanovnika iako ima pozitivnu konotaciju. Zbog toga treba obratiti pažnju kod analiza kako se ne bi izvukli pogrešni zaključci o demografskom razvoju. Tipovi općeg kretanja dobar su indikator budućih trendova i pokazatelj socijalnih i gospodarskih karakteristika nekog prostora. Primjerice prostori s emigracijskim tipovima često imaju tendenciju pogoršavanja dok ne dođu do tipa izumiranja.

4. BIOLOŠKA STRUKTURA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE.

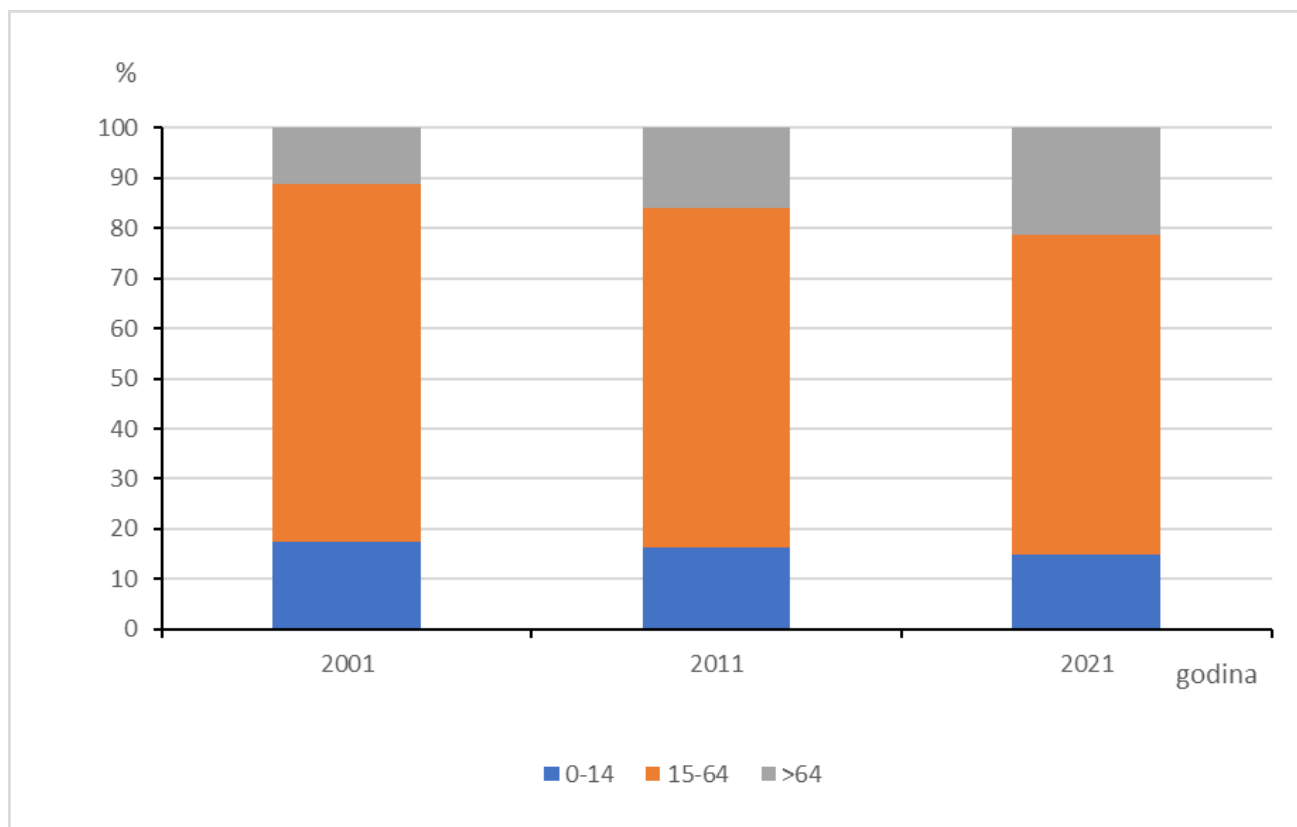
Jedna od najvažnijih sastavnica populacije s kojom su svi demografski trendovi u međuovisnosti je biološka struktura stanovništva odnosno sastav stanovništva prema dobi i spolu. Ona je odraz kontinuiranih procesa koji se odvijaju na nekom području, a najuže je vezana uz vitalne događaje rodnost i smrtnost. Uz natalitet i mortalitet, na biološku strukturu utječu i procesi migracije. Osim što iz biološke strukture možemo iščitati prilike koje vladaju u nekom prostoru, također iz karakteristika pučanstva možemo predvidjeti budući demografski razvoj i potencijalne probleme.

Najvažnije odrednice kojima iskazujemo biološki sastav stanovništva su pokazatelji o dobi i spolu. Osim udjela pojedinih dobnih skupina postoje i relativni brojevi kojima iskazujemo odnos među određenim dobnim skupinama, odnosno koeficijent i indeks starenja.

4.1. Dobna struktura

Udio pojedinih dobnih skupina iščitao je iz popisa stanovništva. Grafičkim prikazom spomenutih udjela (sl.4, sl.5 i sl. 6) vidljiv je trend starenja stanovništva što se osim biološkog starenja odnosi na povećanje starijih od 65 godina u ukupnom stanovništvu. Proces senilizacije bio je prisutan još u prvom razdoblju usporedbi (popis 2001.) i kroz danji period sve se više etablirao u demografsku sliku Zagrebačke županije. Analizom popisnih podataka vidljivo je kako je udio starijih od 65 godina 2001. godine iznosio 13.8% te se do 2011. povećao na 15.8% što je manje zabrinjavajuće od promjene koja će se dogoditi u sljedećem razdoblju. U razdoblju 2011.-2021. udio starijih od 65 iznosio je 21.3 % što je rapidno povećanje starije populacije. Uzrok takvog povećanja osim biološkog starenja stanovništva (starenje odozgo) jest emigracija mladog stanovništva (starenje odozdo). Na povećanje broja starijih osoba znatno utječe gospodarski i društveni napredak i bolja zdravstvena skrb. Spomenuto je utjecalo na smanjenje stope mortaliteta i produljenje životnog vijeka (Nejašmić i Toskić 2013). Emigracija mladog stanovništva ima veći utjecaj na starenje jer osim što odlazi mlado stanovništvo koje gubi udio, ono za sobom odnosi i potencijalni prirodni priraštaj. Navedeni proces ima i brojne druge posljedice koje se ugledaju na demografskoj i gospodarskoj slici područja. Najvažnije posljedice starenja su: usporavanje stope rasta stanovništva, smanjenje stope rodnosti, povećanje stope smrtnosti, smanjenje stope rasta stanovništva, pogoršanje sastava prema dobi

i spolu (feminizacija dobnih skupina), starenje radnog kontingenta (Nejašmić i Toskić 2016 prema Wertheimer-Baletić 1999)

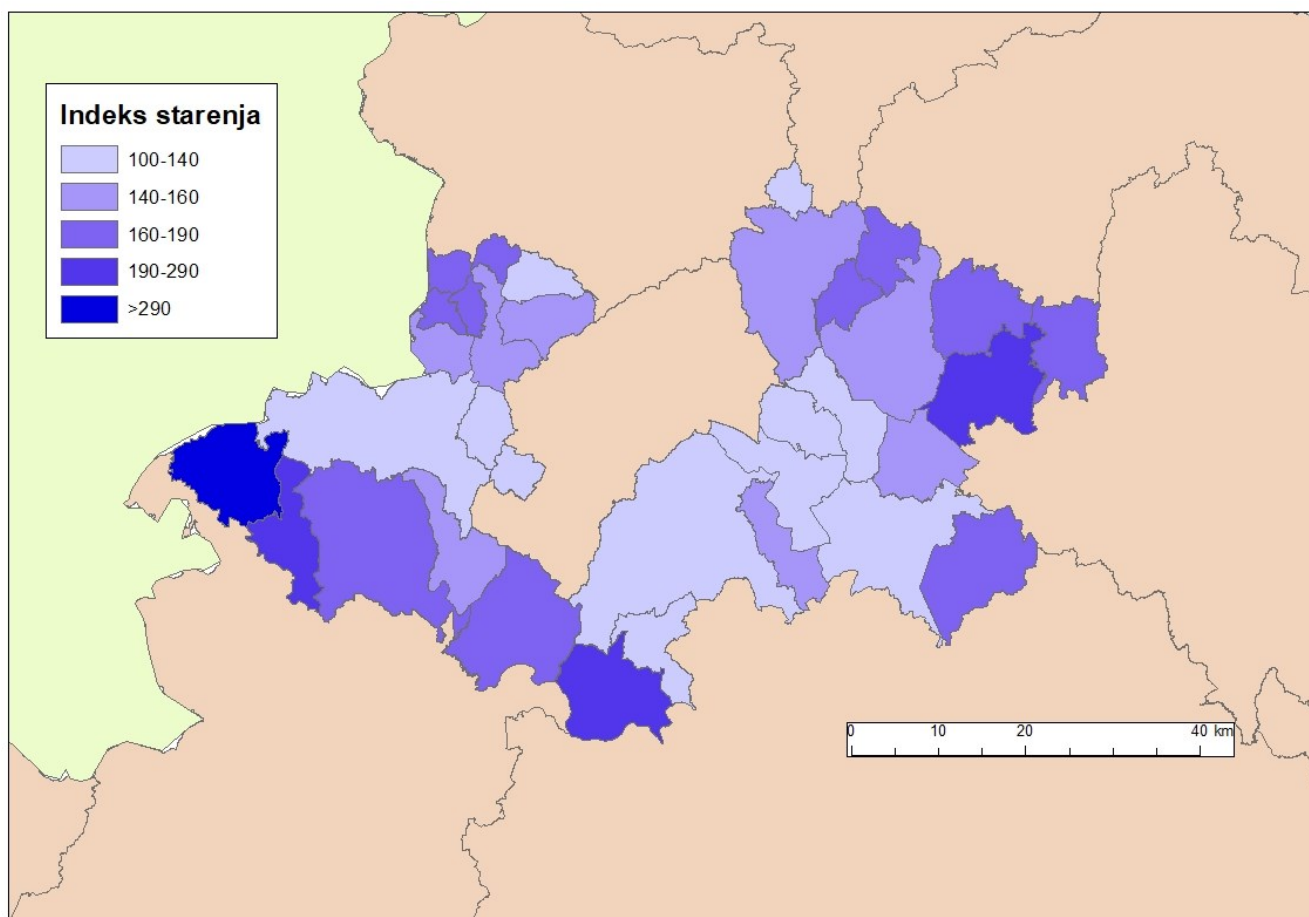
Sl.4. Udio pojedinih dobnih skupina u stanovništvu Zagrebačke županije 2001-2021..

Izvor: Popisi stanovništva, kućanstava i stanova 2001-2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

Ipak, vrijednosti starenja stanovništva bolje su od prosjeka Hrvatske. Podaci pokazuju kako 2011. Hrvatska ima 15.2% mladog (do 14 godina) i 17.7 posto starog (više od 65) stanovništva. Već 2021. udjeli stanovnika po dobnim skupinama gotovo se izjednačavaju te tako Hrvatska ima 14.2 % mladog i 22.4% starog stanovništva. To je dokaz kako sveprisutni procesi emigracije zajedno s prirodnim padom zahvaćaju i nekad demografski stabilna područja. Jedino zbog utjecaja Zagreba i doseljavanja u okolicu, dobná slika Zagrebačke županije izgleda bolje nego Hrvatska.

Analizirajući dobno stanje po općinama i gradovima (Tab.4.) dobivamo uvid u diferenciranu dobnu strukturu naselja ovog prostora. Analiza pokazatelja o dobroj strukturi ukazuje kako gradovi imaju prosječno mlađe stanovništvo od općina. Medijalna vrijednost indeksa starosti gradskog stanovništva iznosi 140, dok je medijalna vrijednost indeksa starosti u općinama 161. Analiza distribucije promatrane pojave u prostoru (sl. 7.) pokazuje kako su trendovi slični kao i kod ukupnog kretanja broja stanovnika. Preciznije, prostori bliže Zagrebu imaju manji indeks starosti bilo da je riječ o općinama ili gradovima. Budući da su gradovi smješteni uglavnom bliže Zagrebu, oni imaju bolji omjer mladog i starog stanovništva. Iznimka od općeg kretanja jest pojavljivanje pozitivnijih dobnih slika istočno od Zagreba na području gdje prevladava depopulacija. To je dokaz kako su negativni rezultati dobne strukture uzrokovani emigracijom mladog stanovništva koje je u tom području prisutno, ali u sve manjoj mjeri.

Ostarjelost stanovništva nosi brojne negativne posljedice za buduće trendove u populacijskom razvoju ovog područja. Posebno je značajno povećanje demografske inertnosti (Nejašmić, Toskić 2013.) odnosno manje mogućnosti promjene prisutnih trendova razvoja stanovništva zbog brojnog stanovništva koje ne sudjeluje u reprodukciji i ne tvori pozitivne odrednice prirodnog kretanja. Osim u demografskom smislu, stanovništvo postaje inertnije i po ekonomskim pokazateljima te ima sve više uzdržavanog stanovništva, smanjuje se radni kontingent i dolazi do nedostatka radne snage. Primjetno je i starenje radno sposobnog stanovništva koje je tada manje motivirano i manje spremno na prihvaćanje inovacija (Nejašmić i Toskić 2013, prema Ekonomski institut 2007).

Sl.5. Indeks starosti u Zagrebačkoj županiji po JLS-ovima 2021.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, izradio autor u alatu ArcMap10.8

Tab.4. Dobna struktura Zagrebačke županije po JLS-ovima 2021.

Prostorna jedinica	Kontingenti stanovništva				Udio u ukupnom stanovništvu (%)			Indeks starenja
	Ukupno	0-14	15-64	65 i više	0-14	15-64	65 i više	
Zagrebačka županija	299985	44605	191459	63921	14,9	63,8	21,3	143
Dugo Selo	17676	3025	11454	3197	17,1	64,8	18,1	106
Ivanić-Grad	12982	1967	8258	2757	15,2	63,6	21,2	140
Jastrebarsko	14562	2012	9160	3390	13,8	62,9	23,3	168
Samobor	37435	5572	24082	7781	14,9	64,3	20,8	140
Sveta Nedelja	18221	2772	11905	3544	15,2	65,3	19,5	128
Sveti Ivan Zelina	14602	2040	9305	3257	14	63,7	22,3	160
Velika Gorica	61075	9452	38840	12783	15,5	63,6	20,9	135
Vrbovec	12981	1902	8222	2857	14,7	63,3	22	150
Zaprešić	24133	3632	15301	5200	15	63,4	21,5	143
Bedenica	1266	201	807	258	15,9	63,7	20,4	128
Bistra	6444	904	4190	1350	14	65	20,9	149
Brckovljani	5876	922	3812	1142	15,7	64,9	19,4	124
Brdovec	10737	1592	6869	2276	14,8	64	21,2	143
Dubrava	4520	548	2813	1159	12,1	62,2	25,6	211
Dubravica	1192	144	778	270	12,1	65,3	22,7	188
Farkaševac	1562	208	1016	338	13,3	65	21,6	163
Gradec	3189	452	1988	749	14,2	62,3	23,5	166
Jakovlje	3797	597	2410	790	15,7	63,5	20,8	132
Klinča Sela	5044	735	3213	1096	14,6	63,7	21,7	149
Kloštar Ivanić	5523	807	3498	1218	14,6	63,3	22,1	151
Krašić	2250	238	1350	662	10,6	60	29,4	278
Krvarsko	1824	267	1192	365	14,6	65,4	20	137
Križ	6098	807	3840	1451	13,2	63	23,8	180
Luka	1265	169	823	273	13,4	65,1	21,6	162
Marija Gorica	2094	290	1286	518	13,8	61,4	24,7	179
Orle	1765	261	1096	408	14,8	62,1	23,1	156
Pisarovina	3484	475	2200	809	13,6	63,1	23,2	170
Pokupsko	1926	212	1255	459	11	65,2	23,8	217
Preseka	1129	140	747	242	12,4	66,2	21,4	173
Pušća	2564	389	1550	625	15,2	60,5	24,4	161
Rakovec	1141	163	707	271	14,3	62	23,8	166
Rugvica	7133	1063	4667	1403	14,9	65,4	19,7	132
Stupnik	3886	615	2498	773	15,8	64,3	19,9	126
Žumberak	609	32	327	250	5,3	53,7	41,1	781

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

4.2. Dobna ovisnost stanovništva

Pokazatelj biološkog stanja populacije, ali i određenih ekonomskih obilježja stanovništva je takozvani koeficijent dobne ovisnosti. Ovaj pokazatelj koristan je u prikazu demografskih okvira ponude radne snage kao i demografskih odrednica u promjeni strukture osobne potrošnje (First Dilić, 1975). Dobna ovisnost pokazuje koliko ima uzdržanih stanovnika na hipotetskih 100 radnika. Taj u stvarnosti nije točan pokazatelj stanja uzdržavanog stanovništva, već prikazuje idealni slučaj u kojem su svi stanovnici u dobi od 15-64 godine zaposleni, dok su svi van tog okvira uzdržavani. Također se može iskazati koeficijent dobne ovisnosti za samo jednu skupinu stanovništva. Pokazatelji po naseljima u Zagrebačkoj županiji (Tab.5) daju uvid u prostore s boljim prilikama za uzdržavanje svog starog stanovništva, odnosno u prostore s manjim koeficijentom dobne ovisnosti. To su oni prostori s manjim udjelom starog stanovništva te s najvećim udjelom stanovništva od 15-64 godine. Vidljivo je da su prostori s takvim karakteristikama ona područja koja okružuju Zagreb. Analize demografskih trendova utvrđuju kako će zbog starenja stanovništva dobna ovisnost starih dalje rasti, što će biti pospješeno manjkom radne snage zbog gubitka mladog stanovništva. Promatrani će trendovi imati izrazito negativan utjecaj na gospodarsku stabilnost prostora zbog opterećenja mirovinskog fonda i manjka radnika. Iako je taj problem nacionalne prirode on se sve više osjeća i u Zagrebačkoj županiji koja se kao jezgra Hrvatske nalazi u gospodarski najdinamičnijem području države. Navedene probleme potrebno je hitno rješavati pomlađivanjem stanovništva putem imigracije iz zemalja u razvoju s ekspanzivnim tipom kretanja stanovništva. Druga i efektivnija metoda je provođenje kvalitetne pronatalitetne populacijske politike (Bejaković prema Wertheimer-Baletić, 2018) koja utječe na porast mladog stanovništva bez nuspojava koje se javljaju kod migracije. Nedostaci migracije se očitavaju u tome što se dobna struktura slabije pomlađuje jer se uz djecu doseljava i zrelo stanovništvo odnosno roditelji (Nejašmić i Toskić, 2013), također potrebne su mjere koje mogu osigurati učinkovitu asimilaciju.

Tab.5. Dobna ovisnost stanovništva u naseljima Zagrebačke županije 2021.

Prostorna jedinica	Dobna skupina stanovništva				Koficijenti dobne ovisnosti		
	Ukupno	0-14	15-64	65 i više	Koficijent dobne ovisnosti mladih	Koficijent dobne ovisnosti starih	Koficijent dobne ovisnosti
Zagrebačka županija	299985	44605	191459	63921	23,3	33,39	56,68
Dugo Selo	17676	3025	11454	3197	26,41	27,91	54,32
Ivanić-Grad	12982	1967	8258	2757	23,82	33,39	57,21
Jastrebarsko	14562	2012	9160	3390	21,97	37,01	58,97
Samobor	37435	5572	24082	7781	23,14	32,31	55,45
Sveta Nedelja	18221	2772	11905	3544	23,28	29,77	53,05
Sveti Ivan Zelina	14602	2040	9305	3257	21,92	35	56,93
Velika Gorica	61075	9452	38840	12783	24,34	32,91	57,25
Vrbovec	12981	1902	8222	2857	23,13	34,75	57,88
Zaprešić	24133	3632	15301	5200	23,74	33,98	57,72
Bedenica	1266	201	807	258	24,91	31,97	56,88
Bistra	6444	904	4190	1350	21,58	32,22	53,79
Brckovljani	5876	922	3812	1142	24,19	29,96	54,14
Brdovec	10737	1592	6869	2276	23,18	33,13	56,31
Dubrava	4520	548	2813	1159	19,48	41,2	60,68
Dubravica	1192	144	778	270	18,51	34,7	53,21
Farkaševac	1562	208	1016	338	20,47	33,27	53,74
Gradec	3189	452	1988	749	22,74	37,68	60,41
Jakovlje	3797	597	2410	790	24,77	32,78	57,55
Klinča Sela	5044	735	3213	1096	22,88	34,11	56,99
Kloštar Ivanić	5523	807	3498	1218	23,07	34,82	57,89
Krašić	2250	238	1350	662	17,63	49,04	66,67
Krvarsko	1824	267	1192	365	22,4	30,62	53,02
Križ	6098	807	3840	1451	21,02	37,79	58,8
Luka	1265	169	823	273	20,53	33,17	53,71
Marija Gorica	2094	290	1286	518	22,55	40,28	62,83
Orle	1765	261	1096	408	23,81	37,23	61,04
Pisarovina	3484	475	2200	809	21,59	36,77	58,36
Pokupsko	1926	212	1255	459	16,89	36,57	53,47
Preseka	1129	140	747	242	18,74	32,4	51,14
Pušća	2564	389	1550	625	25,1	40,32	65,42
Rakovec	1141	163	707	271	23,06	38,33	61,39
Rugvica	7133	1063	4667	1403	22,78	30,06	52,84
Stupnik	3886	615	2498	773	24,62	30,94	55,56
Žumberak	609	32	327	250	9,79	76,45	86,24

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

4.3. Sastav stanovništva prema spolu

Uz dobni, sastav stanovništva po spolu temeljna je odrednica biološke strukture. Sastav po spolu ukazuje na demografske potencijale nekog prostora. Omjer muškog i ženskog stanovništva te veličina kontingenta stanovništva u fertilnom kontingenta pokazatelji su kakvi se demografski trendovi očekuju u budućnosti. Tu je od veće važnosti broj žena u fertilnom

razdoblju jer su žene nositeljice rodosti. Za procjenu demografskih potencijala koriste se podaci poput: koeficijenta feminiteta, udjela žena u fertilnom razdoblju totalne stope fertiliteta... 2021. Zagrebačka županija imala je 145 228 muškaraca (48.41%) i 154 757 (51.59%) žena. Koeficijent maskuliniteta iznosio je 93.8 dok je koeficijent feminiteta iznosio 106.5. Navedeni podaci ukazuju na veći broj žena. Dodavši tom podatku činjenicu o diferencijalnom natalitetu i mortalitetu dobivamo slijedeće rezultate. Zbog diferencijalnog nataliteta prosječno se rađa više 4-6% muške djece, što znači da u mlađim dobnim skupinama prevladava muško stanovništvo dok u starijim dobnim skupinama prevladavaju žene. Dominacija ženskoga kontingenta od preko 3% ukazuje na brojnost starije dobne skupine. Podaci o koeficijentu feminiteta ukazuju na poznate trendove starenja. Važan je još jedan pokazatelj, taj je broj žena u fertilnoj dobi (15-49 godina). Ovaj podatak ukazuje na mogućnost bioreprodukcije i obnove populacije. Taj se podatak ponekad kombinira s prosječnim brojem kćeri koje će svaka žena roditi te se taj podatak naziva bruto stopa reprodukcije. U Zagrebačkoj županiji broj žena u fertilnom razdoblju bio je 63 575 što čini 41% od ukupnog ženskog stanovništva, no zabrinutost izaziva vrlo velik udio postfertilnog kontingenta u ukupnom ženskom stanovništvu koji iznosi 44.8% čime nadmašuje fertilni kontingent. To je posljedica starenja, smanjenja rodosti i iseljavanja. Analiza pokazatelja o spolnoj strukturi govori kako su vrijednosti pokazatelja slične s onima u Republici Hrvatskoj, te se lako iščitavaju negativni demogeografski procesi na području Zagrebačke županije koji sve više jačaju. Ti su trendovi proizašli kao rezultat različitih bioloških i socijalnih procesa među kojima se ističu oni karakteristični za prostor Hrvatske poput prirodnog pada i emigracije. Na specifični odnos u spolnoj strukturi stanovništva nekog prostora utjecali su i socijalni procesi vezani uz društveni i gospodarski razvoj. Socijalni aspekti koji utječu na broj fertilnoga ženskog stanovništva su obrazovanje žena što rezultira kasnijim ulaskom u brak i rađanjem manjeg broja djece (Wertheimer-Baletić, 2003.).

6. ZAKLJUČAK

Zagrebačka županija tradicionalno se smatra administrativnom jedinicom koja zbog svojih geografskih značajki i položaja neposredno pored Zagreba smatra jednom od vodećih hrvatskih županija. Zagrebačka županija po brojnim pokazateljima dominira nad većinom županija Hrvatske te predstavlja jedan od najrazvijenijih prostora u Hrvatskoj. Stoga se očekivano smatra kako su kretanja broja stanovnika pozitivnija nego u ostalim dijelovima Hrvatske. U literaturi, Zagrebačka županija vodi se kao prostor pozitivnih demografskih trendova koji se odvijaju ponajviše zbog blizine i utjecaja glavnog grada. Kao najvažniji proces ističe se suburbanizacija s kojom je povezano širenje Zagreba u okolicu. Analiza podataka službene statistike za razdoblje od 2001.-2021. daje uvid u stvarno stanje glede demografskih trendova. Predmet analize bile su jedinice lokalne samouprave, odnosno 25 općina i 9 gradova kod kojih su bila analizirana demografska kretanja. Rezultati pokazuju kako je u razdoblju 2001.-2011. broj stanovnika u naseljima Zagrebačke županije porastao. Prostorni aspekt ovog procesa relativno je jednostavan. Naselja koja su smještena bliže glavnom gradu imala su redovito zabilježen porast ukupnog broja stanovnika. Naselja s povoljnim geomorfološkim karakteristikama i dobrom prometnom povezanošću sa Zagrebom također su imala pozitivnu stopu promijene. S druge strane, udaljena ruralna naselja brdsko-planinskog ili poplavnog karaktera imala su pad broja stanovnika. Na porast broja stanovnika u ovom razdoblju primarno je utjecala imigracija, najviše iz Grada Zagreba (suburbanizacija) i slabije razvijenih krajeva Hrvatske. Unatoč tomu, velik broj naselja zabilježio je i pozitivne vrijednosti prirodne promjene. Iako su gradovi imali bolju demografsku sliku dok su općine zabilježile čak i blagi pad, najvažniji lokacijski faktor za intenzitet demografskih kretanja bila je udaljenost od glavnoga grada. Navedeni procesi pokazali su kako je Zagrebačka županija heterogen prostor s različitim tipovima kretanja stanovništva. Već u ovom periodu rezultati pokazuju kako status općine/grada ima manju ulogu od udaljenosti od glavnoga grada.

Međutim u razdoblju od 2011.-2021. demografska situacija na ovom području znatno se pogoršala. Samo naselja u najbližoj okolini Zagreba imala su porast broja stanovnika. Dominantan proces prethodnog perioda imigracija gotovo je nestala. Ovo je bilo razdoblje negativnog migracijskog salda. Razlog je primarno bio otvaranje granica prema zemljama Europske unije. Slični negativni trendovi još su jače zahvatili i ostatak Hrvatske. Ostali vanjski

utjecaji poput kriza i pandemije koronavirusa također su oblikovali demografske procese u promatranj županiji. Niti suburbanizacija više nije mogla nadomjestiti zaostatke.

Vrijednosti prirodne promjene također su postale negativnije, no bile su neusporedive u odnosu na nagli porast emigracije. Razlike među općinama i gradovima smanjile su se u pogledu tipova općeg kretanja. Gotovo svi prostori imali su trend izumiranja naselja. Najvažniji faktor koji je modificirao demografske procese ostala je udaljenost od Zagreba. Daljnja analiza svodila se na proučavanje strukture stanovništva jer je upravo ova struktura u najužoj vezi s predstavljanim demografskim procesima. Dobna i spolna struktura dodatno su potvrdile kako Zagrebačka županija više nema povoljne demografske trendove kakve je imala u prošlim razdobljima. Iako naselja Zagrebačke županije i dalje bilježe pozitivniju sliku od ostatka Hrvatske, vrijednosti se sve više i više izjednačavaju. Demografski razvoj Zagrebačke županije dakle, prati opće odrednice i procese koji se zbivaju u Hrvatskoj desetljećima. To su: smanjenje stope rodnosti, povećanje stopa smrtnosti, emigracijski karakter naselja... Navedeni procesi zahtijevaju daljnja istraživanja kako bi se našle metode ublažavanja negativnih procesa i revitalizacije prostora. Jedna od tih metoda je provođenje pronatalitetne populacijske politike. Unatoč problemima, ovaj će prostor zbog pozitivnog utjecaja grada Zagreba i negativnih procesa u ostatku Hrvatske najvjerojatnije uvijek držati iznadprosječne vrijednosti kretanja broja stanovnika. Naravno, u samom prostoru Zagrebačke županije postojat će razlike. Budući da je ova županija vrlo heterogenih obilježja, dijelovi njenog teritorija imat će pozitivnije demografske procese, dok će druga područja nastaviti propadati baš poput sve većih prostora Hrvatske. Zaključno, nekad demografski izrazito propulzivan dio Hrvatske postao je područje depopulacije i emigracije stanovništva te su čak i u neposrednoj blizini glavnoga grada potrebne hitne mjere demografske revitalizacije.

7. LITERATURA

Bejaković, P. (2018). 'Alica Wertheimer-Baletić demografska teorija, razvoj stanovništva Hrvatske i populacijska politika (izbor radova), *Meridijani*, Samobor, 2017., 592 stranice', *Ekonomski pregled*, 69(1), str. 73-83.

First-Dilić, R. (1975). Demografsko starenje stanovništva prigradskog područja Zagreba. *Sociologija i prostor*, (47-48), 59-72.

Friganović, M.A., i Šterc, S. (1993). 'Demografski razvoj i populacijska politika republike hrvatske', *Društvena istraživanja*, 2(1 (3)), 151-165.

Nejašmić, I. i Toskić, A. (2013). Starenje stanovništva u Hrvatskoj–sadašnje stanje i perspektive. *Hrvatski geografski glasnik*, 75. (1.), 89-110.

Nejašmić, I. i Toskić, A. (2016). Ostarjelost stanovništva seoskih naselja Republike Hrvatske. *Migracijske i etničke teme*, 32 (2), 191-219.

Nejašmić, I. (1993). Povezanost razvijenosti cestovne mreže i stupnja depopulacije seoskih naselja u Hrvatskoj. *Hrvatski geografski glasnik*, 55. (1.), 213-216.

Vresk, M. (1997). 'Suburbanizacija Zagreba', *Hrvatski geografski glasnik*, 59.(1.), str. 49-70.

Wertheimer-Baletić, A. (2005). 'Polazišta za populacijsku pronatalističku politiku u Hrvatskoj', *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*, 23(2), 217-236.

Wertheimer-Baletić, A. (2003). 'Razvoj stanovništva hrvatske - reprodukcije odrednice', *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*, 21(2), str. 29-47.

Zupanc, I. (2018). Demogeografski razvoj hrvatskog pograničja 2001. – 2011. *Migracijske i etničke teme*, 34 (2), 113-142.

8. IZVORI

<https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/stanovnistvo/prirodno-kretanje-stanovnistva-republike-hrvatske/>

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. – stanovništvo po gradovima i općinama, Državni zavod za statistiku

https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_02/H01_01_02.html

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. – stanovništvo po gradovima i općinama, Državni zavod za statistiku,

https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup01.html

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – stanovništvo po gradovima i općinama, Državni zavod za statistiku,

<https://dzs.gov.hr/popisi-stanovnistva/421>

9. POPIS GRAFIČKIH PRILOGA:

Sl. 1. Jedinice lokalne samouprave na području Zagrebačke županije 2023.

Izvor: izradio autor u alatu ArcMap 10.8

Sl. 2. Kretanje broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2001.-2011.

Izvor. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.-stanovništvo po gradovima i općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

Autor prilagodio prema podacima

Sl. 3. Kretanje broja stanovnika Zagrebačke županije 2011.-2021.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

Izradio autor u alatu ArcMap 10.8

Sl. 4. Udio pojedinih dobnih skupina u stanovništvu Zagrebačke županije 2001.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

Sl. 5. Udio pojedinih dobnih skupina u stanovništvu Zagrebačke županije 2011.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

Sl. 6. Udio pojedinih dobnih skupina u stanovništvu Zagrebačke županije 2021.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

Sl. 7. Indeks starosti u Zagrebačkoj županiji po JLS-ovima 2021.

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, izradio autor u alatu ArcMap10.8

10. POPIS TABELARNIH PRILOGA

Tab.1. Popis gradova i općina u Zagrebačkoj županiji 2023.

Zagrebačka županija			
Administrativna jedinica	Broj stanovnika	Administrativna jedinica	Broj stanovnika
Gradovi	213667	Gradec	3189
Dugo Selo	17676	Jakovlje	3797
Ivanić-Grad	12982	Klinča Sela	5044
Jastrebarsko	14562	Kloštar Ivanić	5523
Samobor	37435	Krašić	2250
Sveta Nedelja	18221	Kravorsko	1824
Sveti Ivan Zelina	14602	Križ	6098
Velika Gorica	61075	Luka	1265
Vrbovec	12981	Marija Gorica	2094
Zaprešić	24133	Orle	1765
Općine	86318	Pisarovina	3484
Bedenica	1266	Pokupsko	1926
Bistra	6444	Preseka	1129
Brckovljani	5876	Pušća	2564
Brdovec	10737	Rakovec	1141
Dubrava	4520	Rugvica	7133
Dubravica	1192	Stupnik	3886
Farkaševac	1562	Žumberak	609

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-

stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

Tab.2. Tipovi kretanja broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2001.-2011.

Prostorna jedinica	Prirodna promjena	Migracijski saldo	Ukupna promjena	Stopa prirodne promjene(%)	Stopa migracijske promjene(%)	Stopa ukupne promjene(%)	Tip općeg kretanja
Zagrebačka županija	-2548	10458	7910	-0,82	3,38	2,55	I3
Gradovi	511	7565	8076	0,24	3,52	3,76	I1
Dugo Selo	705	2461	3166	4,93	17,21	22,14	I1
Ivanić-Grad	-303	128	-175	-2,06	0,87	-1,19	I4
Jastrebarsko	-708	-115	-823	-4,24	-0,69	-4,93	E4
Samobor	-440	1867	1427	-1,22	5,16	3,94	I3
Sveta Nedelja	361	2192	2553	2,33	14,14	16,46	I1
Sveti Ivan Zelina	-458	149	-309	-2,82	0,92	-1,9	I4
Velika Gorica	1248	-1248	0	1,96	-1,96	0	E1
Vrbovec	-284	423	139	-1,94	2,89	0,95	I4
Zaprešić	390	1708	2098	1,69	7,39	9,07	I1
Općine	-3253	3087	-166	-3,43	3,26	-0,18	I4
Bedenica	-61	-29	-90	-4,01	-1,91	-5,91	E4
Bistra	-109	643	534	-1,79	10,54	8,76	I2
Brckovljani	31	-10	21	0,45	-0,15	0,31	E1
Brdovec	-46	893	847	-0,45	8,68	8,23	I2
Dubrava	-395	162	-233	-7,21	2,96	-4,25	I4
Dubravica	-100	-49	-149	-6,31	-3,09	-9,39	E4
Farkaševac	-165	0	-165	-7,85	0	-7,85	E4
Gradec	-291	52	-239	-7,42	1,33	-6,1	I4
Jakovlje	-133	111	-22	-3,37	2,81	-0,56	I4
Klinča Sela	-119	423	304	-2,42	8,59	6,17	I2
Kloštar Ivanić	-5	58	53	-0,08	0,96	0,88	I3
Krašić	-316	-243	-559	-9,88	-7,6	-17,47	E4
Kravarско	-46	50	4	-2,32	2,52	0,2	I3
Križ	-313	-130	-443	-4,23	-1,76	-5,98	E4
Luka	-56	-12	-68	-3,95	-0,85	-4,79	E4
Marija Gorica	-19	163	144	-0,91	7,8	6,89	I2
Orle	-170	0	-170	-7,93	0	-7,93	E4
Pisarovina	-262	254	-8	-7,09	6,87	-0,22	I4
Pokupsko	-189	-79	-268	-7,58	-3,17	-10,75	E4
Preseka	-142	-80	-222	-8,5	-4,79	-13,29	E4
Pušća	-23	239	216	-0,93	9,62	8,7	I2
Rakovec	-125	27	-98	-9,26	2	-7,26	I4
Rugvica	9	254	263	0,12	3,34	3,46	I1
Stupnik	29	455	484	0,89	14	14,89	I1
Žumberak	-237	-65	-302	-20	-5,49	-25,49	E4

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.-stanovništvo po gradovima i općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS

<https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/stanovnistvo/prirodno-kretanje-stanovnistva-republike-hrvatske/>

Tab.3. Tipovi kretanja broja stanovnika u Zagrebačkoj županiji 2011.-2021.

Prostorna jedinica	Prirodna promjena	Ukupna promjena	Migracijska promjena	Stopa prirodne promijene(%)	Stopa selidbene promjena (%)	Stopa ukupne promijene(%)	Tip ukupnog kretanja
Zagrebačka županija	-6925	-17621	-10696	-2,18	-3,37	-5,55	E4
Gradovi	-2787	-9401	-6614	-1,25	-2,97	-4,21	E4
Dugo Selo	518	210	-308	2,97	-1,76	1,2	E1
Ivanić-Grad	-391	-1566	-1175	-2,69	-8,08	-10,76	E4
Jastrebarsko	-817	-1304	-487	-5,15	-3,07	-8,22	E4
Samobor	-860	-198	662	-2,29	1,76	-0,53	I4
Sveta Nedelja	79	162	83	0,44	0,46	0,9	I1
Sveti Ivan Zelina	-767	-1357	-590	-4,81	-3,7	-8,5	E4
Velika Gorica	-150	-2442	-2292	-0,24	-3,61	-3,84	E4
Vrbovec	-439	-1816	-1377	-2,97	-9,31	-12,27	E4
Zaprešić	40	-1090	-1130	0,16	-4,48	-4,32	E2
Općine	-4138	-8220	-4082	-4,38	-4,32	-8,69	E4
Bedenica	-70	-166	-96	-4,89	-6,7	-11,59	E4
Bistra	-258	-188	70	-3,89	1,06	-2,83	I4
Brckovljani	-50	-961	-911	-0,73	-13,32	-14,06	E4
Brdovec	-129	-397	-268	-1,16	-2,41	-3,57	E4
Dubrava	-531	-725	-194	-10,12	-3,7	-13,82	E4
Dubravica	-114	-245	-131	-7,93	-9,12	-17,05	E4
Farkaševac	-161	-375	-214	-8,31	-11,05	-19,36	E4
Gradec	-210	-492	-282	-5,7	-7,66	-13,37	E4
Jakovlje	-152	-133	19	-3,87	0,48	-3,38	I4
Klinča Sela	-206	-187	19	-3,94	0,36	-3,57	I4
Kloštar Ivanić	-124	-568	-444	-2,04	-7,29	-9,33	E4
Krašić	-317	-390	-73	-12,01	-2,77	-14,77	E4
Krvarsko	-68	-163	-95	-3,42	-4,78	-8,2	E4
Križ	-404	-865	-461	-5,8	-6,62	-12,42	E4
Luka	-58	-86	-28	-4,29	-2,07	-6,37	E4
Marija Gorica	-112	-139	-27	-5,02	-1,21	-6,22	E4
Orle	-114	-210	-96	-5,77	-4,86	-10,63	E4
Pisarovina	-259	-205	54	-7,02	1,46	-5,56	I4
Pokupsko	-214	-298	-84	-9,62	-3,78	-13,4	E4
Preseka	-181	-319	-138	-12,5	-9,53	-22,03	E4
Pušća	-57	-136	-79	-2,11	-2,93	-5,04	E4
Rakovec	-85	-111	-26	-6,79	-2,08	-8,87	E4
Rugvica	-51	-738	-687	-0,65	-8,73	-9,38	E4
Stupnik	20	151	131	0,54	3,51	4,04	I1
Žumberak	-233	-274	-41	-26,39	-4,64	-31,03	E4

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.-stanovništvo po gradovima i

općinama, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-stanovništvo po gradovima i općinama, DZS,

<https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/stanovnistvo/prirodno-kretanje-stanovnistva-republike-hrvatske/>

Tab.4. Dobna struktura Zagrebačke županije po JLS-ovima 2021.

Prostorna jedinica	Kontingenti stanovništva				Udio u ukupnom stanovništvu (%)			Indeks starenja
	Ukupno	0-14	15-64	65 i više	0-14	15-64	65 i više	
Zagrebačka županija	299985	44605	191459	63921	14,9	63,8	21,3	143
Dugo Selo	17676	3025	11454	3197	17,1	64,8	18,1	106
Ivanić-Grad	12982	1967	8258	2757	15,2	63,6	21,2	140
Jastrebarsko	14562	2012	9160	3390	13,8	62,9	23,3	168
Samobor	37435	5572	24082	7781	14,9	64,3	20,8	140
Sveta Nedelja	18221	2772	11905	3544	15,2	65,3	19,5	128
Sveti Ivan Zelina	14602	2040	9305	3257	14	63,7	22,3	160
Velika Gorica	61075	9452	38840	12783	15,5	63,6	20,9	135
Vrbovec	12981	1902	8222	2857	14,7	63,3	22	150
Zaprešić	24133	3632	15301	5200	15	63,4	21,5	143
Bedenica	1266	201	807	258	15,9	63,7	20,4	128
Bistra	6444	904	4190	1350	14	65	20,9	149
Brckovljani	5876	922	3812	1142	15,7	64,9	19,4	124
Brdovec	10737	1592	6869	2276	14,8	64	21,2	143
Dubrava	4520	548	2813	1159	12,1	62,2	25,6	211
Dubravica	1192	144	778	270	12,1	65,3	22,7	188
Farkaševac	1562	208	1016	338	13,3	65	21,6	163
Gradec	3189	452	1988	749	14,2	62,3	23,5	166
Jakovlje	3797	597	2410	790	15,7	63,5	20,8	132
Klinča Sela	5044	735	3213	1096	14,6	63,7	21,7	149
Kloštar Ivanić	5523	807	3498	1218	14,6	63,3	22,1	151
Krašić	2250	238	1350	662	10,6	60	29,4	278
Krvarsko	1824	267	1192	365	14,6	65,4	20	137
Križ	6098	807	3840	1451	13,2	63	23,8	180
Luka	1265	169	823	273	13,4	65,1	21,6	162
Marija Gorica	2094	290	1286	518	13,8	61,4	24,7	179
Orle	1765	261	1096	408	14,8	62,1	23,1	156
Pisarovina	3484	475	2200	809	13,6	63,1	23,2	170
Pokupsko	1926	212	1255	459	11	65,2	23,8	217
Preseka	1129	140	747	242	12,4	66,2	21,4	173
Pušća	2564	389	1550	625	15,2	60,5	24,4	161
Rakovec	1141	163	707	271	14,3	62	23,8	166
Rugvica	7133	1063	4667	1403	14,9	65,4	19,7	132
Stupnik	3886	615	2498	773	15,8	64,3	19,9	126
Žumberak	609	32	327	250	5,3	53,7	41,1	781

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama

Tab.5. Dobna ovisnost stanovništva u naseljima Zagrebačke županije 2021

Prostorna jedinica	Dobna skupina stanovništva				Koficijenti dobne ovisnosti		
	Ukupno	0-14	15-64	65 i više	Koficijent dobne ovisnosti mladih	Koficijent dobne ovisnosti starih	Koficijent dobne ovisnosti
Zagrebačka županija	299985	44605	191459	63921	23,3	33,39	56,68
Dugo Selo	17676	3025	11454	3197	26,41	27,91	54,32
Ivanić-Grad	12982	1967	8258	2757	23,82	33,39	57,21
Jastrebarsko	14562	2012	9160	3390	21,97	37,01	58,97
Samobor	37435	5572	24082	7781	23,14	32,31	55,45
Sveta Nedelja	18221	2772	11905	3544	23,28	29,77	53,05
Sveti Ivan Zelina	14602	2040	9305	3257	21,92	35	56,93
Velika Gorica	61075	9452	38840	12783	24,34	32,91	57,25
Vrbovec	12981	1902	8222	2857	23,13	34,75	57,88
Zaprešić	24133	3632	15301	5200	23,74	33,98	57,72
Bedenica	1266	201	807	258	24,91	31,97	56,88
Bistra	6444	904	4190	1350	21,58	32,22	53,79
Brckovljani	5876	922	3812	1142	24,19	29,96	54,14
Brdovec	10737	1592	6869	2276	23,18	33,13	56,31
Dubrava	4520	548	2813	1159	19,48	41,2	60,68
Dubravica	1192	144	778	270	18,51	34,7	53,21
Farkaševac	1562	208	1016	338	20,47	33,27	53,74
Gradec	3189	452	1988	749	22,74	37,68	60,41
Jakovlje	3797	597	2410	790	24,77	32,78	57,55
Klinča Sela	5044	735	3213	1096	22,88	34,11	56,99
Kloštar Ivanić	5523	807	3498	1218	23,07	34,82	57,89
Krašić	2250	238	1350	662	17,63	49,04	66,67
Krvarsko	1824	267	1192	365	22,4	30,62	53,02
Križ	6098	807	3840	1451	21,02	37,79	58,8
Luka	1265	169	823	273	20,53	33,17	53,71
Marija Gorica	2094	290	1286	518	22,55	40,28	62,83
Orle	1765	261	1096	408	23,81	37,23	61,04
Pisarovina	3484	475	2200	809	21,59	36,77	58,36
Pokupsko	1926	212	1255	459	16,89	36,57	53,47
Preseka	1129	140	747	242	18,74	32,4	51,14
Pušća	2564	389	1550	625	25,1	40,32	65,42
Rakovec	1141	163	707	271	23,06	38,33	61,39
Rugvica	7133	1063	4667	1403	22,78	30,06	52,84
Stupnik	3886	615	2498	773	24,62	30,94	55,56
Žumberak	609	32	327	250	9,79	76,45	86,24

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.-Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama